

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

Список використаної літератури

1. Гончаренко. С.У. Український педагогічний словник. Київ:Либідь, 1997.
2. Бех, І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості.Чернівці: Букрек, 2015. 640 с.
3. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. 3-тє вид., доопр. і доп. К. : Знання, 2008. 566 с.
4. Сухомлинська О. Педагогічний ідеал крізь призму теорій моралі. Шлях освіти. 2008. № 1. С. 12–18.
5. Фіцула М. М. Педагогіка. К. : Академія, 2002. 528 с.
6. Kachak, T. The Theme of Death in Ukrainian Literature for Children: Author's Interpretation: Artistic Peculiarities–Reader's Perception (based on Halyna Kyrpa's story «My Dad Has Become a Star»). *Studia polsko-ukrainskie*, 2018. № 5. P. 161-174.

Кульчак Христина Володимирівна

здобувачка вищої освіти 4 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем
Педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені
Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

Науковий керівник: д. філол. н., проф.. Т. Б. Качак

ХРИСТИЯНСЬКА ТЕМАТИКА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ДЛЯ ДІТЕЙ (на матеріалі творів Галини Кирпи та Дзвінки Матіяш)

Вступ. Сучасна українська література для дітей є надзвичайно різноманітною, оскільки охоплює багато тематичних аспектів, пропонує широку жанрову палітру творів. Цікавий сегмент адресованої юним читачам літератури – тексти на християнську тематику, оскільки саме вони є засобом виховання молодого покоління, формування християнських цінностей, які закладають підвалину моральності особистості.

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

Мета статті – проаналізувати особливості реалізації християнської тематики у сучасній літературі для дітей, зокрема у творах Галини Кирпи та Дзвінки Матіяш.

Теоретико-методологічною основою дослідження є праці літературознавців, які аналізували творчість письменниць (Т. Качак, В.Кизилова, Н. Марченко, Л. Овдійчук, Е. Огар), а також педагогів, які працюють над проблемою виховання християнських цінностей у дітей. Зокрема, І. Огієнко вважав, що такі цінності є основою культури, здатні об'єднувати людей та допомагати у виборі життєвих орієнтирів [Цит. за 4].

Християнська тематика висвітлена у творах багатьох українських сучасних авторів, а саме у різдвяних історіях Богдани Матіяш, Сашка Дерманського, Марії Морозенко, Зірки Мензатюк, Оксани Кротюк, Катерини Штанко, в оповіданнях на морально-етичні теми Дзвінки Матіяш та у віршах Галини Кирпи. Увагу до цієї тематики Віталіна Кизиловапов'язує із зацікавленням авторів національним, християнським світобаченням [2, с. 98].

Детальніше зупинимося на розгляді збірки віршів Галини Кирпи «Ну й гарно все придумав Бог»[3], а також оповіданнях Дзвінки Матіяш «Патер Ностер»[6], «Усе починається й минає»[7], «День народження бабусі»[5], у яких авторки пропагують доброзичливі стосунки, родинний затишок, зв'язок людини із Богом, вдячність Ісусові за дар життя.

Галина Кирпа у своїй збірці «Ну й гарно все придумав Бог» [3] взяла за основу біблійні мотиви, які чітко простежуються у кожному творі. На самому початку книги авторка подає псалом, взятий із Біблії, та вказує, що вона створена для спілкування дитини із Богом. Біблійні ремінісценції використано і в назвах віршів. У поезії «Сім днів» авторка розповідає про створення Богом Всесвіту і кожного дня тижня. Співзвучний із назвою збірки вірш «Ну й гарно все придумав Бог» показує читачам, що все, що є у нашому житті, – створене й подароване Богом, і в першу чергу ми – люди на землі. У вірші «Мій ангел такий маленький» зображено отой невидимий зв'язок із Господом і нашими духовними захисниками – ангелами за допомогою конкретних строф: «Мій ангел такий маленький, ... я навіть не бачу, чи він сидить на моєму плечі». Тобто, люди не бачать і не відчувають дотики своїх ангелів, проте вони без сумніву завжди є поруч. Галина Кирпа – майстриня метафоричної мови, вишуканих і глибоких образів.

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

Монолог маленької дівчинки, відтворений у вірші «Ти знаєш усе», демонструє чисту, щиру любов дитини до Бога, яка знає, що Він – Всемогучий, Всезнаючий і Всевидячий, а люди на землі – «мов мачини». Дівчатко ніколи не бачило на власні очі Бога, проте незламна віра допомагає відчувати зв'язок із Ним. Ці вірші не залишають байдужими ані юних, ані дорослих читачів. Вони потребують уважного і вдумливого читання.

Крім біблійних мотивів у віршах Галина Кирпа порушує також і морально-етичні аспекти. Зокрема, у вірші «Я бачила» авторка зображує дівчинку, яка віддала свої рукавички старенькій бабусі, якій було холодно в руки. Образ дівчинки – приклад щирості, милосердя та доброти, якому має слідувати кожна людина на землі. Також у вірші «Знову будемо дуже разом!» показано цінність зв'язку матері і дитини, а також вміння визнавати свої помилки, першочергово – перед Господом.

Загалом уся збірка Галини Кирпи пройнята невимовною любов'ю та теплом, вираженим у віршах; демонструє читачам, що, живучи у вірі й любові до Бога, життя наповнюється новим сенсом. У збірці зображено багато християнських свят: Маковія, День Святого Миколая, Святвечір, Різдво, Водохреща. Читаючи й осмислюючи зміст віршів, ми демонструємо дітям значення цих свят, їх цінність у нашому житті.

Особливими є оповідання Дзвінки Матіяш, у яких вона пропагує морально-етичні цінності: любов, родинний затишок, підтримку, взаємоповагу тощо. Т. Качак, аналізуючи збірку Дзвінки Матіяш «Казки П'ятинки», зазначила, що вони «відкривають біблійні істини», подають авторську «рецепцію Священної історії», а уся книжка «перейнята почуттям любові до Господа і Його творіння, що виявляється у буденному» [1, с.60]. Те ж саме можемо сказати й про оповідання письменниці.

Основною героїнею творів Дзвінки Матіяш є крихітна дівчинка Домініка, серце якої сповнене милосердя та доброти. У оповіданні «Патер ностер» [6] Домініка ще не народжена. Вона сидить на ручках у Бога і ніяк не може вирішити, в який же день їй народитись: чи то на Йордан, чи то у якийсь вечір, між Йорданом і Стрітінням. Дитятко, оповите Божою любов'ю, вже не може дочекатися зустрічі зі своїми батьками. Проте Домініці сумно, бо їй доведеться прощатися із Богом, вона перестане бачити Його. Та все ж дівчинка народжується на світ, а Царство Боже вирішує прославляти завдяки музиці і молитві «Патер ностер». У даному оповіданні Дзвінка Матіяш демонструє

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

тісний зв'язок із Богом, важливість вміння прощати, а також значення молитви у житті людини, яка допомагає позбуватися від усіх «колючок» руками Бога. Поетика твору вражає умінням авторки говорити просто про філософські речі, передавати екзистенціальні проблеми крізь призму дитячого сприйняття.

Оповідання «День народження бабусі»[5] пронизане родинним затишком і сімейним теплом, а також сумом, оскільки у ньому розповідається про Домініку та її дідуся, котрі готувалися до Дня народження їхньої бабусі, якої уже, на жаль, не було серед живих. Незважаючи на це, вона завжди жила у серцях онучки та дідуся. Авторка за допомогою героїв твору показує, наскільки цінним є зв'язок із рідними, їх значення для кожного із нас, наскільки цінною є пам'ять про близьких, як відійшли у вічність. У даному творі використано також і біблійний мотив, який пояснює читачам про життя душі на небі після завершення життя людини на землі. Дзвінка Матіяш, як і Галина Кирпа, вміє говорити з дітьми про складні речі, тому фанатичні мотиви вони розкривають за допомогою метафоричної мови та використовуючи духовні постулати.

В оповіданні «Усе починається й триває» [7] головними героями залишаються та сама Домініка і її дідусь. Письменниця зображує їхню розмову під зоряним небом, у ході якої у Домініки виникають зовсім не дитячі запитання, а часом – відповіді на них. Дідусь намагається пояснити, що людина приходить у світ не просто так, а також говорить, що «те, що починається, – має й кінець». У відповідь на це Домініка стверджує, що «Те, що треба, ніколи не закінчується. Починається й триває...». Під цими словами мається на увазі наше життя, яке продовжує тривати на небі. Душа кожної людини, котра відійшла у вічність, мерехтить яскравою зірочкою, або ж світлячком, світло якого ніколи не згасає. Оповідання Дзвінки Матіяш нагадують притчі і спонукають читачів осмислювати ті питання, над якими задумуються головні герої. Філософія, яка присутня у сюжетних лініях, зрозуміла дитині, а водночас спрямована на розширення її світогляду, формування морально-етичних цінностей і стійкої християнської життєвої позиції.

Отже, сучасні твори для дітей на християнську тематику мають надзвичайно сильний вплив на своїх читачів, оскільки у них завжди є те, що змушує замислитися, те, що залишає відбиток. Аналізуючи сюжети текстів Галини Кирпи і Дзвінки Матіяш, образи героїв, читачі переносяться у зовсім інший, ще незвіданий світ, роблять висновки про те, що є насправді важливим, а також про те, яке значення відіграють християнські цінності. У рецептивно-

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

естетичному плані ці твори дуже яскраві, адже наділені особливою енергією й функціональними можливостями.

Висновки. Християнська тематика у сучасній дитячій літературі презентована творами багатьох письменників. Особливими у репрезентації біблійних мотивів є вірші Галини Кирпи та проза Дзвінки Матіяш. Ці твори розглядаємо не тільки як художньо-естетичний, а й як соціокультурний феномен, потужний інструмент морально-етичного виховання молодого покоління. Твори на релігійну тематику сприяють формуванню у дітей уявлення про добро і милосердя, віру й любов до Бога, розуміння важливості християнських законів і цінностей.

Список використаної літератури

1. Качак Т. Б. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. К.: Академвидав, 2018. 320 с.
2. Кизилова В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття: монографія. Луганськ, 2013. 400 с.
3. Кирпа Г. Ну й гарно все придумав Бог. Київ: Веселка, 2015. 56 с.
4. Кучинська І. О. Виховання духовних цінностей дітей і молоді у творчій спадщині Івана Огієнка: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня канд. пед. наук: спеціальність 13.00.01. К., 2000. 20 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/687/3/02kiosio.pdf> (Дата звернення: 04.06.2022)
5. МатіяшДзв. День народження бабусі. Слово. 2020. № 4. С. 44-45.
6. МатіяшДзв. Патер ностер. Слово. 2020. № 2. С.44-45.
7. МатіяшДзв. Усе починається й триває. Слово. 2020. № 6. С. 44-45.